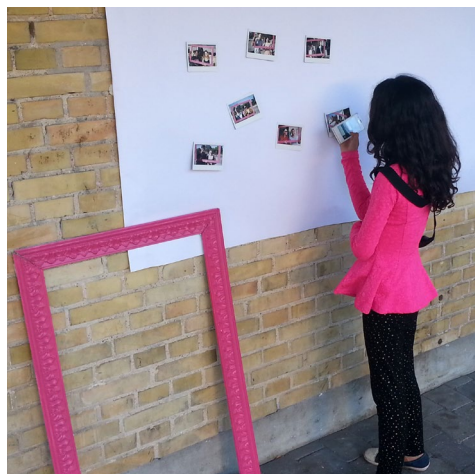
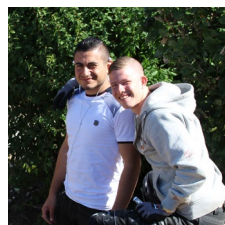
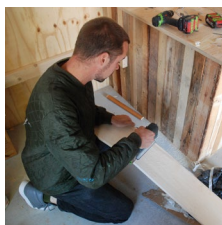
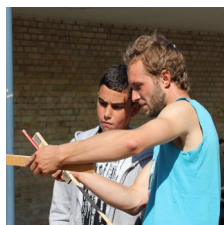

PLANT ET FRØ FOR NYE FÆLLESSKABER

TAK Publikationen var aldrig blevet til uden uundværlig input fra ildsjælene i TagTomat, Creative Roots, Thomas Dambo og de tre afdelinger i T13, Skoleparken og Folehaven. Tak for jeres engagement, tak for jeres energi, og tak fordi I aldrig er nærige med at dele ud af jeres erfaringer. **TAK**

Denne publikation er baseret på erfaringer, viden og anbefalinger fra projektet "Plant et frø for nye fællesskaber". Projektet er udviklet af Thomas Dambo, Creative Roots, TagTomat & Rambøll Arkitekter. Projektet er støttet af Den Almene Forsøgspulje under Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

Redaktion: Trine Relster & Nicolai Zwinge.

Redaktionsgruppe: Thea-Maria Sørensen, Thomas Dambo, TagTomat, Creative Roots & Rambøll Arkitekter.

CREATIVE COMMONS 4.0 LICENS.
Bogen "Plant et frø for nye fællesskaber" er udgivet under en Creative Commons Navngivelse – Ikke Kommerciel – DelPåSammeVilkår-licens.

Navngivelse: Du må kopiere, distribuere, vise og anvende dette værk – og afledte værker baseret på det – men du skal kreditere værket, som angivet i licensen.
Ikke-Kommerciel: Du må ikke anvende værket til kommercielle formål – som angivet i licensen.

Del på samme vilkår: Du må remixe, ændre og bygge videre på materialet i dette værk. Men hvis du gør dette, skal du distribuere dine ændringer og tilføjelser under den samme Creative Commons licens.

Besøg <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> hvis du vil se en kopi af licensen.

2016 (c) Plant et frø for nye fællesskaber

LÆSEVEJLEDNING:

ET KLUDETÆPPE AF INSPIRATION

I efteråret 2014 indledte vi en rejse. Om bord var Rambøll Arkitekter, TagTomat, Creative Roots, Thomas Dambo og tre afdelingsbestyrelser fra tre almene boligafdelinger i Skoleparken, T13 i Brøndby Strand og Folehaven. Målet var fællesskab.

Hvad ville vi?

Vi ville skabe et laboratorium for at undersøge og dele viden om, hvordan man kan skabe nye vedvarende fællesskaber i almene boligafdelinger. Det viste sig, at projektet i lige så høj grad blev et erfaringsfællesskab, da der blev skabt nye fællesskaber, nye venskaber, og sjælevenner på tværs af de tre involverede afdelinger. Alle gik ind i projektet med samme motivation: Hvordan kan vi styrke fællesskabet?

Erfaringer

I projektet blev det hurtigt tydeligt, at det handlede om meget mere end plantekasser og genbrugsmaterialer. Plant et frø var et sted, hvor man kunne udveksle erfaringer, hvor det var ok at brokke sig og dele store og små udfordringer fra hverdagen i afdelingerne.

En frivillig fortalte eksempelvis, at der var opstået uoverensstemmelser mellem frivillige i afdelingen. "Hold en middag for de frivillige", lød det fra en beboer fra en anden afdeling. Så kan man få rensset luften og skabt en god dialog. På den måde har vi løbende delt erfaringer, nye frø er blevet plantet.

Vidensdeling

Med denne lille publikation håber vi også, at du kan få noget med hjem til din afdeling. Bogen tager udgangspunkt i projektet Plant et frø, men den handler også generelt om, hvordan man kan arbejde med at styrke fællesskabet og engagementet i en boligafdeling. Bogen handler dels om projektet, dels om potentialet for at skabe fællesskab i almene boliger og dels om de generelle erfaringer, vi har fået i projektet. Publikationen er til alle: Afdelinger, beboere, rådgivere og alle andre, der ønsker viden og erfaringer om at etablere nye fællesskaber.

Samlet set er denne publikation skabt for at dele erfaringer og for at inspirere. Nogle steder blomstrer fællesskabet, andre steder halter det en smule. I andre afdelinger er der blot startet spæde fællesskaber. Alle har brug for inspiration, alle har brug for nye input.

Læs og få inspiration

Vi håber, at du vil læse denne publikation i samme ånd. Bladr, læs, pluk ud og slå ned, og find inspiration, du kan bruge. Det er med andre ord ikke en historie, du skal læse fra ende til anden. Det er et sammenflet af input, erfaringer og holdninger: Brug de frø, der kan hjælpe dig til at få fællesskabet til at spire.

God læselyst.

VISION

“Projektet handler om at undersøge, hvordan man kan skabe nye fællesskaber i almene boligafdelinger på nye måder. Vi sender tre projekthold ud til tre forskellige almene boligafdelinger. Et projekt til hver afdeling. Formålet er at skabe et fysisk projekt på udearealerne [...] sammen med beboerne. [...] Samtidig skal vi sikre, at projektet kommer til at leve videre lokalt, og at det enkelt kan drives videre af beboerne selv.

[...] På den måde skaber vi nye fællesskaber og projekter, som beboerne får lyst til at drive videre. Succeskriteriet er ikke, hvor mange der deltager eller omfanget af de fysiske projekter. Det vigtigste er, at beboerne er klædt på til selv at drive projekterne videre.”

- Projektets idé og formål,
fra ansøgning til
den almene forsøgspulje
(september 2014)

“Når man skal bygge og udvikle fællesskaber, skal man altid lede efter den person, som kender alle. Involver de rigtige.”

- Troels Nielsen,
Thomas Dambo.

“Co-creation handler om, at alle har noget at byde ind med. Hvilket betyder, at man skaber en ramme, hvor alle føler, de har mulighed for at byde ind, at deres idéer er velkomne.”

- Anais Lora,
Creative Roots.

“Det handler om at skabe et grønt projekt, der er nemt at gå til. Hvis det er nemt at gå til, er det bare at kaste sig ud i det.”

- Mads Boserup Lauritsen,
TagTomat

INTRODUKTION TIL PROJEKTET:

PLANT ET FRØ KORT FORTALT

Plant et frø for nye fællesskaber er støttet af den almene forsøgspulje. Projektet blev til i september 2014, hvor Rambøll Arkitekter sammen med tre almene boligafdelinger og TagTomat, Thomas Dambo og Creative Roots søgte Den almene forsøgspulje om økonomisk støtte til projektet. I december 2014 fik vi tilsagn om støtte fra Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

I april blev projekterne i de tre afdelinger skudt i gang med en fælles workshop. Undervejs har vi delt erfaringer og viden, og vi afholdt i november 2015 en fælles studietur for alle involverede i de tre projekter. I 2016 og 2017 bliver projekterne evalueret for at sikre, at de enkelte fællesskaber kan drives videre af de lokale. Generelt er vidensdeling et mål for hele projektet, så andre kan få glæde af de erfaringer, vi har gjort os.

De tre afdelinger

De tre almene boligafdelinger står alle overfor en omfattende renovering, dog på forskellige stadier. T13 i Brøndby Strand er en almen boligafdeling på 1059 lejemål. Afdelingen skal snart i gang med en massiv fremtidssikring af afdelingen - en såkaldt helhedsplan. Afdelingen har altid haft fokus på at involvere beboerne. Der er mange frivillige, men det kan være en udfordring at få fat i børnefamilierne.

Folehaven ved Valby består af 941 boliger. Afdelingen afventer en helhedsplan, der bl.a. handler om at skabe bedre boliger og mere aktivitet på udearealerne.

Skoleparken i Hillerød består af 426 boliger. Afdelingen er i fuld gang med en omfattende renovering. Som en del af den nye renovering har afdelingen netop fået et helt nyt aktivitetshus, placeret centralt i afdelingen.

De tre rådgivere

Thomas Dambo bygger genbrugsprojekter over hele verden. Han skaber værdi ud af affald og genbrug og alt, hvad han bygger, er lavet af affald. Filosofien er at skabe noget af en høj kvalitet, så det, der bliver bygget, får værdi for de kommende brugere. Thomas ønsker at inspirere andre til at have det sjovt og bruge affald som en ressource.

Creative Roots arbejder med co-creation og med at skabe samarbejdsplatforme for borgere, rådgivere og beslutningstagere med det fælles mål at mødes og skabe byliv og fysiske forandringer. Ved at inddrage borgerne styrker man de lokale projekter og de lokale sociale forbindelser. Samtidig påvirker og udfordrer det den mentale opfattelse, så borgerne selv får øjnene op for, at de kan være med til at ændre deres lokalområde.

TagTomat arbejder med grønne projekter over hele landet. TagTomat skaber gør-det-selv projekter, som handler om at skabe grønne fællesskaber. Det gør de ved at inspirere beboerne til grønne gør-det-selv løsninger, hvor de rådgiver fra den gode idé og hele vejen til den færdige fælleshave. Tilgangen er at bruge simple og effektive dyrkningsmetoder. TagTomat deler alle sine erfaringer og metoder open source.

VORES UNDREN:

HVORDAN STYRKER VI FÆLLESSKABET?

Da vi startede projektet i december 2014, ville vi undersøge, om man kan styrke fællesskabet i de almene boligafdelinger? Mange efterlyser mere fællesskab eller fællesskabsskabende aktiviteter. Spørgsmålet var, om man kunne skabe et projekt, et laboratorium, der handlede om at engagere de lokale beboere i nye fællesskaber og styrke de fællesskaber, der allerede er i afdelingerne?

Vi undrede os over, hvordan på den ene side mange efterspørger fællesskab, og på den anden side at det kan det være svært at få beboerne til at støtte op om de lokale fællesskaber – både når det handler om beboermøder i afdelingen, og når det handler om fælles aktiviteter.

Udfordringen

I mange almene boligafdelinger kan det være en udfordring at skabe fællesskab(er) og få beboerne til at engagere sig lokalt. Et er at skabe gode rammer på udearealerne eller i form af et fælleshus, et andet er at få beboerne til at bruge rammerne og tage ejerskab til dem. Rambøll Arkitekter (tidl. WITRAZ) har gennem 30 år arbejdet med store og små forandringer i almene boligafdelinger.

Mange steder er vi blevet mødt af et stort engagement, hvor ildsjæle griber udfordringerne og kaster stor energi i projekterne. Men lige så ofte ser vi, at det er svært at få bred opbakning fra beboerne i afdelingerne. Beboerne efterspørger generelt gode initiativer, der understøtter

Studietur for projektet. December 2015

fællesskabet, men der er langt fra at bakke op om den gode idé til at få flere til at engagere sig i afdelingerne.

Fællesskabet er efterspurgt. Det er en af de kvaliteter, mange fremhæver ved at bo alment; men hvordan får vi beboerne til at indgå i nye fællesskaber?

En grøn bølge

Sideløbende med disse udfordringer oplever vi i disse år en grøn, urban bølge, der spirer i de større danske byer. Lokale ildsjæle og grønne iværksættere indtager gårde, tage og byrum med plantekasser og små nyttehaver på tagene eller i byrummet. Der er stort engagement, når beboerne indtager udearealerne i de københavnske brokvarterer, eller når der plantes tomatkasser i de tætte baggårde.

Vi undrede os derfor: Alle taler om fællesskab, alle ser det som en kvalitet. Men hvordan kan det være, at beboerne strømmer til, når der skal laves grønne projekter i de københavnske

brokvarterer, når vi modsat oplever, at det kan være en udfordring at engagere beboerne i de almene boligafdelinger. Skyldes succesen i brokvartererne, at det er ressourcestærke beboere, man inddrager? Eller er det nærmere, fordi gevinsten er lige for: Plant et frø, og du får en tomat til salaten?

Man kan også vende udfordringen på hovedet: Er der overhovedet forskel på at inddrage beboerne i almene boligafdelinger vs. eksempelvis beboere i andelslejligheder på brokvartererne i København?

Et laboratorium

Plant et frø for nye fællesskaber er et projekt, som undersøger, hvordan vi skaber reelle, vedvarende fællesskaber. I samarbejde med tre grønne iværksættere (TagTomat, Thomas Dambo og Creative Roots) og tre almene boligafdelinger har vi skabt et projekt, hvor vi netop undersøger, hvordan vi kan engagere de frivillige, og hvordan man kan skabe projekter (og metoder), der kan ruste beboerne til selv at drive de enkelte fællesskaber videre.

Plant et frø for nye fællesskaber er et eksperimenterende projekt, der ønsker at udfordre og undersøge nye metoder til at skabe vedvarende fællesskaber. Med støtte fra Den Almene Forsøgspulje under Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet har det været muligt at undersøge dette spørgsmål.

Fællesskabet er efterspurgt. Det er en af kvaliteterne ved at bo alment.

Da vi startede projektet, vidste vi også, at intet projekt skaber værdi, hvis det bliver gemt væk i en skrivebordsskuffe. Vi ønskede at dele vore erfaringer bredt og åbent med alle, der arbejder med almene boliger – frivillige, beboere eller rådgivere. Denne bog er et resultat af den drøm, som alle i projektet forpligtede sig til – at dele vore erfaringer. Ud over denne bog er projektets erfaringer delt på www.plantetfro.dk, hvor du også kan læse projektets blog.

På de følgende sider kan du blive klogere på projektet "Plant et frø for nye fællesskaber"

FAKTA OM PLANT ET FRØ FOR NYE FÆLLESSKABER

SKOLEPARKEN TagTomat opstiller plantekasser og etablerer grønne fællesskaber med beboerne.

FOLEHAVEN Creative Roots skaber nye mødesteder i Folehaven sammen med beboerne og de frivillige bag genbrugsbutikken Café4 Hand2Hand.

T13 Thomas Dambo skaber en ny genbrugsbutik, Genbrug13, sammen med elever fra produktionsskolen og beboerne i T13 i Brøndby Strand.

PLANT ET FRØ FOR NYE FÆLLESSKABER er støttet af Den Almene Forsøgspulje v. Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet.

PROJEKTET startede i efteråret 2014 og evalueres løbende frem til 2017.

www.denalmeneforsogspulje.dk

www.plantetfro.dk

Et torv i Folehaven under forvandling

Projektet handler om at skabe nye fællesskaber sammen med beboerne i tre almene boligafdelinger. Målet er, at beboerne selv skal kunne drive projekterne videre

TRE AFDELINGER, ÉN UDFORDRING:

HVORDAN SKABER MAN FÆLLESSKAB OG ENGAGEMENT?

Plant et frø for nye fællesskaber handler om at undersøge, hvordan man kan skabe mere fællesskab og engagement i almene boligafdelinger. Derfor har vi matchet tre kreative hold med hver deres almene boligområde. De tre boligafdelinger står alle over for en omfattende renovering, men er på forskellige stadier i forhold til den konkrete forandring.

Målet med en renovering er altid at skabe bedre boliger, men vi ønsker at undersøge, hvordan man skaber bedre boligområder gennem et bedre naboskab og dermed et styrket fællesskab. Dermed fungerer de tre boligafdelinger som laboratorier for etablering af nye fællesskaber.

Mere end fysiske forandringer

Det kan ofte være en udfordring at skabe fællesskaber i almene boligafdelinger og at få beboerne til at engagere sig lokalt. Ét er at skabe gode rammer på udearealerne eller at etablere et fælleshus, et andet er at få beboerne til at bruge rammerne og tage ejerskab.

Succeskriteriet for vores laboratorium er ikke, hvor mange beboere der deltager i de nye

fællesskaber, men derimod om beboerne er rustet til selv at drive de nye projekter videre på egen hånd. Til det formål forsøger vi at udforske nye tilgange og metoder til beboerinvolvering, der kan bidrage til at skabe nye fællesskaber.

Laboratorium 1: Plantekasser i Skoleparken

I Skoleparken har Tagtomat i samarbejde med beboerne skabt grønne fællesskaber. Der er etableret en havegruppe af frivillige beboere, som sammen har plantet blomster, urter og grønsager til fri benyttelse for alle i afdelingen. Der er bygget forskellige typer plantekasser, som primært er placeret ved et nybygget aktivitetshus. Plantekasserne opfordrer til en fælles indsats, da der er behov for at vedligeholde kasserne og afgrøderne.

Tagtomat, ledet af den urbane by-gartner Mads Boserup, har afholdt planteworkshops, hvor beboerne har set, hvordan man nemt kan plante og vedligeholde plantekasser. Der er afholdt en høstfest, hvor beboerne har nydt de lækre hjemmedyrkede afgrøder og fået mulighed for at møde deres naboer, et møde, som ikke altid opstår automatisk i en travl hverdag. Projektet har vist beboerne, hvordan det at dyrke egne

“At plante et frø handler om meget mere end at så gulerødder og blomster. Det handler om at dyrke fællesskabet.”

afgrøder og bidrage til at skabe rare udendørs fællesarealer kan hjælpe med at skabe nye fællesskaber - til gavn for alle.

Strategien fra Tagtomat var at lave plantekasser, der er nemme at “bygge” og vedligeholde. Tagtomat er inspireret af idéen om Plug ‘n’ Play, hvor man bygger fysiske tiltag, som er nemme at “koble sammen” og hurtige at gå i gang med uden et større forarbejde.

“Plantekasserne handler ikke så meget om, at beboerne skal have viden om avancerede plantemetoder, men om at beboerne skal se mulighederne i afdelingens fælles udearealer. Det er nemt at gå til, og det handler om at skabe fællesskab, mens man planter og sår sammen. At plante et frø handler om meget mere end at så gulerødder og blomster. Det handler om at dyrke fællesskabet,” forklarer Mads fra TagTomat.

Med plantekasserne placeret uden for det nyetablerede aktivitetshus kan plantegruppen i afdelingen være det nye fællesskab, hvor nye relationer opstår, og hvor flere forhåbentlig bliver motiveret til at tage del i at udvikle de grønne arealer.

Laboratorium 2: Nye mødesteder i Folehaven

Creative Roots er ledet af Anais Lora. De arbejder med samskabelse og byudvikling. Creative Roots har sammen med boligafdelingen Folehaven skabt et nyt mødested på et tidligere trist og

skummelt torv i afdelingen. Mødestedet er et udendørs loungeområde med bænke, borde og plantekasser bygget af genbrugsmaterialer.

Det er placeret ved en nyetableret genbrugsbutik, som drives af frivillige beboere fra afdelingen.

“Målet er at klæde beboerne på til at se, at de kan forandre deres lokalsamfund.”

Idéen med at bygge ved siden af et allerede etableret fællesskab er, at de nye fællesskaber kan trække på hinanden, vokse sammen og skabe synergi til hinanden.

Creative Roots’ strategi har været at fokusere på beboernes udvikling. Formålet er at vise beboerne, hvilke muligheder de har for at skabe nye initiativer og fællesskaber.

Beboerne har lært, hvordan man stabler et nyt projekt på benene, og hvem man skal søge hjælp hos, når nye projekter skal sættes i gang. Derfor er beboerne inddraget i hele projektet, fra ideudvikling til realisering. Creative Roots kalder processen “fra co-creation til co-realisation”.

“Co-creation handler om, at alle har noget at byde ind med. Det betyder, at man skaber en ramme, hvor alle føler, de kan bidrage med noget. Målet er at klæde beboerne på til at

Høstfest i Skoleparken

se, at de kan være med til kan forandre deres lokalsamfund,” forklarer Anais Lora fra Creative Roots.

Projektet bød blandt andet på en kvartervandring i Folehaven, en byggeworkshop på torvet og en efterfølgende evaluering med de frivillige. Det har medvirket til at understøtte eksisterende eller opbygge nye former for fællesskab. Byggeworkshopperne blev afholdt på en weekend, hvor de frivillige fra genbrugsbutikken holdt åbent og deltog i byggeriet. Både voksne, områdets børn og en gruppe unge i lomme pengejob hjalp til med at bygge, male og plante hele weekenden. Der er nu skabt et fællesskab, som afdelingen kan trække på, når nye hjørner af afdelingen skal fornyes. Tovholder for projektet er den boligsociale medarbejder Mette, der samtidig skal sikre, at de gode idéer rent faktisk bliver til noget, og at de frivillige får opbakning fra afdelingen.

Laboratorium 3: Genbrug13 i T13

Kunstneren Thomas Dambo arbejder med genbrug og up-cycling. Det betyder, at man altid bygger af genbrugsmaterialer, som dermed får ny værdi. Afdelingen T13 i Brøndby Strand ønskede at skabe en frivilligt drevet genbrugsbutik. Med en stærk opbakning fra bestyrelsen i T13 blev der indkøbt to containere til den nye genbrugsbutik. Genbrugsbutikken, kaldet Genbrug13, blev bygget udelukkende af genbrugsmaterialer, og den skulle være rammen

Byggeworkshop i T13

for boligafdelingens møbler, ting og tøj, som normalt ville ende i storskralsrummene.

Der blev afholdt en byggeworkshop, som strakte sig over en uge og to weekender. Her kunne beboerne bidrage til byggeriet, når det passede dem. Unge fra den lokale produktionsskole hjalp til om formiddagen, og om eftermiddagen stoppede skolebørn op på deres vej hjem og bidrog med at par timers arbejde.

“Det handler ikke om at involvere alle, men at involvere de rigtige.”

Strategien for projektet i T13 var at bygge en fysisk ramme i høj kvalitet. Det skulle motivere beboerne til at tage projektet til sig. Samtidig blev projektet koblet på et etableret fællesskab - café og aktivitetshuset Café13. Dermed fik Genbrug13 en professionel tovholder til at koordinere den nye frivillig-gruppe, som skal drive genbrugsbutikken. Den stærke opbakning og en professionel tovholder sikrer projektet store muligheder for at leve videre.

“Når man skal bygge og udvikle fællesskaber, skal man altid lede efter den person, som kender alle. Det handler derfor ikke om at involvere alle, men at involvere de rigtige,” forklarer Thomas Dambos assistent, Troels Nielsen om strategien bag Genbrug13.

STATUS:

KAN DE NYE FÆLLESSKABER LEVE VIDERE?

Vi har undersøgt, hvordan man kan plante frø, der kan vokse videre af egen kraft. Fokus har derfor primært været at undersøge to ting:

- Hvordan skaber man vedvarende fællesskaber?
- Hvordan sikrer man, at beboerne og afdelingerne er klædt på til selv at drive fællesskaberne og projekterne videre?

Fællesskaber kræver opbakning og timing

Der er plantet og høstet i Skoleparken. Her er der etableret et nyt fællesskab, hvor en gruppe engagerede frivillige sammen med TagTomat har plantet og dyrket. Der er stort engagement og dermed potentiale for, at projektet kan vokse videre. Der er dog et lille men, der primært handler om opbakning og timing.

Skoleparken er i gang med et omfattende renoveringsprojekt, som fylder meget. Derfor har det været svært at finde nye frivillige til plantegruppen.

Det var et strategisk valg at plante ved siden af det nye aktivitetshus – og derved skabe synergi mellem et eksisterende (men forholdsvist nyt) fællesskab og Plant et frø fællesskabet. Det gav ikke den forventede gevinst. Det skyldes, at det nye aktivitetshus er ved at finde sin form, socialt såvel som organisatoriske. Udfordringen ved at skabe nye fællesskaber indebærer ofte, at alle involverede i begyndelsen må bidrage med en større portion engagement, end når projektet har fundet sit fodfæste ordentligt. Det har været

Kvartervandring i Folehaven

en udfordring. Afdelingen kærer om det nye aktivitetshus, og det er svært at finde plads, i form af engagement, tid og lyst, til det nye plantefællesskab.

Der er plantet gode frø, men hvis projektet skal leve videre i Skoleparken, kræver det, at der er mere opbakning til de frivillige, og at de føler, at der er plads til dem i det nye aktivitetshus.

Nye frø tæt på de eksisterende

I Folehaven valgte beboerne og Creative Roots at tage udgangspunkt i et af de etablerede fællesskaber: En nystartet genbrugsbutik - Cafe 4 Hand2Hand. Her var der allerede en frivillig gruppe, og dermed kunne det nye fællesskab hurtigt blive forankret lokalt.

Det nye mødested blev skabt på et tidligere kedeligt torv, som beboerne ikke rigtigt brugte. Her lå genbrugsbutikken i forvejen, og dermed kunne man få aktiveret torvet og skabe opmærksomhed om den nye genbrugsbutik.

Via genbrugsbutikken blev en boligsocial

medarbejder Mette tilknyttet. Som tovholder for projektet tilførte hun tre ting: Lokal forankring, fremdrift og frem for alt et netværk. Mette skabte en kontakt til en gruppe unge i lommepegejobs. De unge hjalp med til at bygge mødestedet, og de er nu en ressource, som de frivillige kan trække på.

Projektet fik dermed hurtigt kontakt til de lokale. De havde masser af idéer, og de har indset, at de har mange muligheder for at påvirke deres boligafdeling. Samtidig har Mette sikret, at nogle af de mange idéer, der bliver kastet op i luften, rent faktisk også bliver grebet. Der er plantet et frø, og det har skabt mange nye idéer. Dermed er tanken om at medskabe (co-creation) rammerne for din egen boligafdeling også plantet.

Lokal opbakning og professionel støtte

I T13 i Brøndby Strand fik den nye genbrugsbutik, Genbrug13, tidligt opbakning fra både afdelingsbestyrelsen og et etableret fællesskab gennem lederen af aktivitetshuset Café13 - projektlederen Gitte. Det har

sikret genbrugsbutikkens muligheder for at fortsætte som et nyt fællesskab i T13. Med den professionelle tovholder er der skabt et forum, hvor alle idéer bliver hørt, og hvor alle føler, de bidrager med noget.

Thomas Dambo valgte fra starten at fokusere på at finde de rigtige personer: Det handler ikke om at inddrage alle, men de rigtige. Det har været en gevinst for projektet, som nu lever videre. Der kommer løbende frivillige til. Samtidig har afdelingens bestyrelse bakket op om projektet økonomisk, hvilket har sikret, at projektet er udført i høj kvalitet.

Hvad skal der til?

Projekterne har lært os flere ting: Man bør altid trække på eksisterende fællesskaber. Man skal inddrage de personer i afdelingen, der kan hjælpe projektet videre. Det er vigtigt at få involveret nogle af de professionelle i afdelingen. De skal ikke drive projektet alene, de skal ikke bestemme; men de kan sikre struktur og fremdrift i projektet.

På de følgende sider kan du læse
vore refleksioner om almene boliger,
fællesskab og frivillighed

Det almene boligområde Tingbjerg, uden for København

De almene boliger i Danmark varierer i boligtype og byggeår og dækker alt fra etagebyggeri, rækkehuse til højhuse. Størstedelen er i høj arkitektonisk kvalitet, nogle udpeget som arkitektoniske perler, tegnet af de fremmeste arkitekter og bygget i forskellige tidsperioder.

Med rundt regnet 1 million danskere har den almene sektor i Danmark flere beboere end de danske partier, græsrodsorganisationer og foreninger tilsammen.

Den almene sektor udgør rundt regnet 560.000 boliger hvilket svarer til at 1/5 del af Danmarks befolkning bor i almene boliger.

Almene boliger for alle

Med et ry og et fokus på de udfordringer der er i forhold til beboersammensætning og nogle af boligafdelingernes placering på blandt andet Boligministeriets ghettoliste, er det vigtigt at fremhæve den brede vifte af beboersammensætning som størstedelen af

VIDSTE DU

At BL- Danmarks Almene Boliger er interesse- og brancheorganisation for ca. 550 almene boligorganisationer, der drives på et non-profit grundlag. At 1 mio. danskere bor alment i mere end en halv million boliger - eller næsten hver sjette danske bolig. At der er 7.000 almene boligafdelinger. At almene boliger udgør 18 % af det danske boligmarked. At der er 180 nationaliteter repræsenteret i den almene sektor. At der bor gennemsnitlig 1,8 person i en almen husstand. At i Brøndby er 2/3 af kommunens boliger almene boliger. At København har den største andel af almene boliger, hvilket er ca. 60.000 almene boliger. At 87.188 blev anvist til en almen bolig i 2015. At 70 % af alle almene boliger er bygget efter 1960. At gennemsnitsalderen på personer, der bor i en almen bolig, er 41,1 år.

boligafdelingerne har. Det er alt fra enlige og par til store og små sammenbragte familier, samt unge og ældre.

Det, der karakteriserer almene boliger i forhold til andre boligtyper, er den organisatoriske struktur og de historiske årsager til oprettelsen af denne boligtype. Formålet med byggeriet af de første almene boliger var for ca. 150 år tilbage at skabe stabilitet i samfundet ved at tilbyde arbejderne bedre boligforhold og derigennem bedre livsvilkår. Der skulle bygges sunde og rene boligområder med masser af sollys og frisk luft.

Indflydelse med beboerdemokratiet

De almene boliger skiller sig ud fra andre boligtyper. Det, der gør de almene boliger særlige er beboerdemokratiet. I Københavns Kommune er de knap 60.000 almene boliger ejet af 25 boligorganisationer,

Hensigten med de almene boliger er at skabe boliger for alle. Boligafdelingerne er bygget op omkring princippet om beboerdemokrati, og

der er ingen der må tjene på huslejen. Hver boligafdeling har en afdelingsbestyrelse, som er sammensat af valgte beboere fra afdelingen. Med en afdelingsbestyrelse sammensat af udvalgte beboere fungerer denne bestyrelse som et beboerdemokratisk organ, som både de resterende beboere og de administrative boligafdelingens kontorer skal konferere med, når der skal tages beslutninger, som vedrører hele afdelingen.

At bo i en almen bolig giver dermed beboerne mulighed for at have stor indflydelse på ændringer og udvikling af deres egen boligafdeling.

REFLEKTIONER OM ALMENE BOLIGER: ET ORGANISATORISK FÆLLESSKAB

Hvad er almene boliger for en størrelse?
Knap en femtedel af danskerne bor i en almen bolig.
Her er din korte introduktion

REFLEKTIONER OM MULIGHEDER:

DET STORE POTENTIALE

Den sociale idé og de fysiske rammer gør, at der er et stort potentiale for at skabe mere fællesskab og godt naboskab i de almene boliger

Da man for over hundrede år siden etablerede almene boliger, var det ud fra et politisk og samfundsmæssigt ønske om at skabe bedre boligforhold for datidens arbejderklasse. Man ville groft sagt skabe sunde og billige boliger for almindelige mennesker, noget der var stor mangel på i de hurtigt voksende byer.

100 års almene boliger

Da man har bygget almene boliger gennem mere end 100 år, er der selvsagt store arkitektoniske forskelle på boligerne og de almene afdelinger. De første boliger opstod som reaktion på mangel på gode boliger og udbredt bolignød. Mange i byerne boede dårligt og usundt på meget lidt plads. De mange nybyggede almene boliger tilbød nye, større, lyse og ikke mindst billige boliger til mange familier, som nu kunne flytte ud af byen til grønne forstæder. Mere plads og adgang til grønne udearealer var en stor forbedring i forhold til datidens boligstandarder.

1950'ernes almene boliger blev bygget i en tid med høj boligmangel, dels på grund af begrænset mængde af boligbyggeri under besættelsen og dels på grund af den voksende befolkning og folkevandring fra land til by. I 1960'erne voksede behovet for boliger yderligere, da flere flyttede til byerne. Mange almene boliger blev bygget efter modernistiske tanker, hvor etagebyggeri og boligblokke blev opført som fritstående bygninger med store græsarealer i stedet for gader, og hvor vejnettet blev trukket uden om boligblokkene i stedet for igennem for at skabe

et sikkert og trygt miljø for beboerne.

Masser af grønt

De grønne fællesarealer er et karaktertræk, som går igen i størstedelen af de almene boligområder. De grønne udearealer er en kvalitet, som mange byboere efterspørger, specielt i flere dele af de tætbeboede brokvarterer i hovedstaden.

Det er ikke alle steder, at fællesarealer etableret for 30-50 år siden, nødvendigvis er tiltrækkende for dem der bor i de almene bebyggelser i dag. Modsat de åbne og ofte også offentlige tilgængelige udearealer i de almene bebyggelser er der de grønne gårdmiljøer i brokvarterne, hvor det fælles udeareal er aflukket og kun tilgængeligt for beboerne. I de lukkede gårde ser man ofte, at gårdrummet bliver benyttet og indtaget med begejstring af størstedelen af beboere, så snart vejret tillader det. Store åbne rum kan virke upersonlige, uattraktive og utrygge, hvis de ikke er fyldt op med mennesker og aktiviteter. I mange almene bebyggelser er der for få mennesker og for meget plads i udearealerne og fællesarealerne bliver ikke brugt optimalt, da de ofte ikke er indrettet til aktiviteter efter nutidige behov og ønsker.

Der er derfor mange steder et stort potentiale i fællesarealerne, men det kræver, at de indrettes efter de behov og sociale aktiviteter der eksisterer i dag. Rammerne for mere fællesskab er nemlig til stede.

Byggeworkshop med børn i Folehaven

REFLEKTIONER OM FÆLLESSKAB

Hvad er fællesskab? De fleste tænker nok en gruppe mennesker med fælles interesser, mål og drømme. Men fællesskab kan også være et sammenhold eller være defineret af nogle fysiske rammer.

De almene boligområder rummer et fællesskab, som ikke eksisterer - eller i hvert fald i mindre grad - for mange villaveje og parcelhusområder. Det almene er nemlig i sin grundsten bygget på tanker om fællesskab. Man kan sige, at kernen er bygget op omkring fællesskab.

Der er flere former for fællesskab: Fælles vaskeri, fælles beboerhus med fælles aktiviteter, fælles grønne udearealer, fælles cykelparkering mv.. Når man taler med beboere, der har boet mange år i et alment boligområde, fortæller de ofte, at "dengang vi flyttede ind, var der mere fællesskab". Man så efter hinandens børn, man

spiste sammen, holdt fastelavnsfest osv.. Det er ikke til at sige, om der var mere fællesskab dengang. Måske har fællesskabet ændret sig i takt med samfundet.

Projektet Plant et frø handler om at gøde jorden og så "spirer", så der kan opstå fællesskaber. Projektet har ikke defineret hvilke typer fællesskab. Hvis to mennesker, der ikke har mødt hinanden før, snakker sammen, så er der opstået en form for fællesskab mellem dem. I princippet vælger folk, der bor alment, fællesskabet til, fordi kernen er baseret på fællesskab. Organisationen og de fysiske rammer giver mulighed for at fællesskab(er) kan blomstre. Plant et frø har sået nogle spirer, og forhåbentligt kan de sprede sig som ringe i vandet. Så hvis de førnævnte naboer begynder at sige hej til hinanden i opgangen, så er det måske starten på et nyt fællesskab.

REFLEKTIONER OM FRIVILLIGHED

Uden frivillighed intet projekt Plant et frø. Hvis der ikke havde været engagement og deltagelse fra de frivillige, var de tre projekter aldrig blevet til noget.

I Danmark bryster vi os ofte af at være verdensmestre i frivillighed. Vi har et rigt foreningsliv, sportsforeninger osv. De er alle drevet af frivillige kræfter. I de almene boliger der også en lang tradition for at støtte op om frivillige aktiviteter for og med beboerne. Men det kan være svært at involvere beboerne, og få ildsjæle ender ofte som Tordenskjolds soldater. Udfordringen kan derfor være at finde frivillige og fastholde dem.

Det store spørgsmål er selvfølgelig, hvordan frivillige projekter forplanter sig og bliver varige, så de kan leve videre i længere tid? Det kan handle om at få flere med, og generelt at få flere

beboere til at se værdien af de frivillige projekter. Samtidig kan der være forskellige bevæggrunde for at blive frivillig. For nogle motiverer det, at den frivillige indsats hjælper andre. Nogle er motiveret af at være med i et fællesskab, hvor egne kompetencer bliver brugt. For andre igen kan det være svært at finde overskud og dermed få mulighed for at blive frivillig.

I dette projekt har der været plads til alle og på forskellige niveauer. Nogle hjælper lidt, andre driver projektet og bruger mere tid. Alle er lige vigtige: Den, der serverer kaffen, den der udfører hårdt fysisk arbejde. Samtidig har projektet lært os, at frivillige skal nurses og have anerkendelse for deres indsats. På den måde har/får Tordenskjolds soldater et helt regiment, der gerne deltager og giver projekterne liv og levetid.

“Plantekasserne handler ikke så meget om, at beboerne skal have viden om avancerede plantemetoder, men om at beboerne skal se muligheder i afdelingens udearealer.”

Mads, TagTomat

METODER OG FÆLLESSKAB:

BEBOERENGAGEMENT KAN SKABES PÅ MANGE FORSKELLIGE MÅDER

Hvordan inddrager man bedst muligt beboerne? Hvordan sikrer man opbakning og engagement gennem hele projektet? Plug n' Play, empowerment og upcycling. Metoderne har mange navne

Plant et frø handler også om at undersøge nye måder at skabe mere fællesskab og naboskab i almene boligafdelinger. Vi har derfor set på, hvilke metoder man bedst engagerer og involverer beboerne med.

Vi har valgt at sætte fokus på fire forskellige inddragende metoder til at skabe engagement i beboerinvolverende projekter: Urban gardening (urbant havearbejde), tactical urbanism (taktisk urbanisme), Plug 'n' Play (nemt at gøre klar), og upcycling (genbrug).

Urbane haver

Urbane haver i baggårde eller byhaver på tagene er blevet populære redskaber til at opbygge nye sociale rum i byerne. Projekterne er ofte båret af en ideologi om social bæredygtighed. Den urbane grønne bølge bæres ofte af ildsjæle, som bidrager med frivillig arbejdskraft. Det sker eksempelvis i de mange grønne fælleshaver, som findes i adskillige gårdmiljøer, eller byhaver i det offentlige rum (eks. ØsterGro) drevet af frivillige privat-organiserede grupper. Urbane haver kan samle folk og danne grobund for

nye fællesskaber. Det er ligetil, og man kan se de grønne ting spire op, hvilket skaber stort engagement. De urbane projekter trækker beboere ud af lejlighederne, og det giver os en grund til at opholde os i det offentlige rum – som eksempelvis de fælles udearealer i almene boligafdelinger.

Plug 'n' Play

Når man skal finde engagementet og frivillig arbejdskraft hos beboere i en almen boligafdeling, skal der mere end jord og frø til for at få fælleshaven til at blomstre. Plantekasserne til projektet i Hillerød er inspireret af Plug 'n' Play principper. Kasserne er lette at samle og stille op, så man hurtigt kan gå i gang med det sjove, at plante sammen med sin nabo og endda tale med en nabo. Derudover er kasserne kapilærkasser, der er selvvandende, hvilket giver mere tid til at nyde haven og bruge det udendørs som et rekreativt rum.

Taktisk urbanisme

Fællesskabet i Folehaven i Valby trækker også på metoder fra den urbane grønne bølge. Men

i projektet blev der også arbejdet med andre metoder. Fokus var udvikling af beboernes bevidsthed frem for det fysiske mødested.

Taktisk urbanisme handler om at skabe midlertidige forandringer af byrummet, som har til formål at vise beboerne, hvilke muligheder de har, for selv at stable ting på benene, gennem empowerment-metoder. Beboerne gennemgik tre forskellige faser. Første fase var oplevelsen af at samarbejde. Beboerne blev inddraget i alle faser af projektet omkring det nye mødested. Dernæst oplevelsen af at realisere et projekt sammen. Beboerne deltog i en byggeworkshop for at lære, hvordan de selv skulle bygge det nye mødested. Til sidst oplevelsen af empowerment. Beboerne fik en følelse af selvstændighed og en forståelse af, hvilke slags projekter de selv var i stand til at stable på benene.

Genbrug

I Brøndby Strand ønskede man en genbrugsbutik, som skulle drives af frivillige beboere. Her skulle beboerne engageres gennem visionen om at skabe et sted, hvor lokale ting og sager kunne

omdannes til værdi. For at bruge genbrugstanken til fulde i projektet valgte man at bygge selve genbrugsbutikken ud fra upcyclingsprincipper. Det betyder, at man gennem kreativt genbrug benytter sig af biprodukter og affaldsmateriale på en ny måde, så produkterne får værdi og bruges i nye nyttige sammenhænge. I byggeprocessen af genbrugsbutikken var det muligt for beboerne at deltage i en byggeworkshop, hvor unge fra den lokale produktionsskole hjalp til.

Specielt efter butikkens åbning var det organisering af frivillige til at håndtere butikken, der var afgørende for projektets succes i forhold til skabe fællesskab. Med upcycling ønsker projektet at favne både en social og miljømæssig bæredygtig tilgang. Projekter, der benytter upcyclingsprincipper, kan vise beboerne, hvordan man kan lægge værdi tilbage i oversete ting og rum. Det kan få nye fællesskaber til at opstå.

Genbrug13 i Brøndby Strand

Byggeworkshop på torvet i Folehaven

INSPIRATION:

KOM GODT I GANG MED FÆLLESSKAB I DIN ALMENE BOLIGAFDELING

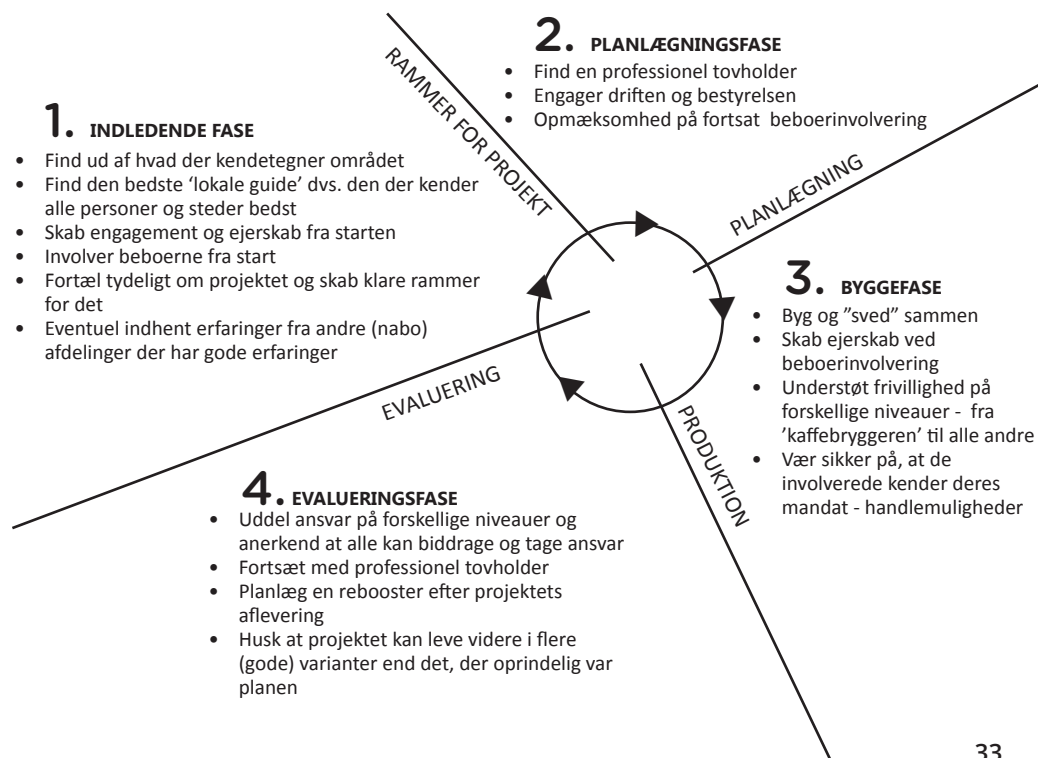
Hvis du vil starte et fællesskabende projekt i en almen boligafdeling, så er der her en huskeseddel, som du kan bruge som inspiration.

Inspirationen kommer fra de tre Plant et frø-projekter, og det er en sammenkøbing af de mange råd, overvejelser og udfordringer, der er beskrevet i denne publikation.

Processen er opdelt i fire faser: En indledende fase, en planlægningsfase, en byggefase og en evalueringsfase, vel vidende at et projekt sjældent forløber så slaviske, som dette hjul indikerer. Det kan bruges som inspiration eller som en huskeguide til, når der skal startes et projekt.

Alle beboere, boligafdelinger, bestyrelser og dermed projekter er selvsagt forskellige. Det er derfor ikke sikkert, at alle punkter passer lige godt på dit projekt. Guiden og publikationen er generelt blot tænkt som inspiration, hvor du kan søge råd, hvis der er behov for det.

Overordnet set er det vigtigt, at alle kender rammen for projektet, og at de frivillige er med i alle faser af processen.

På de næste sider deler vi erfaringer fra projektet. Læs mere på www.plantetfro.dk/blog

Plantekasser i Skoleparken

ALMENE BOLIGER:

MOTOR ELLER BENSPÆND FOR NYE FÆLLESSKABER?

Der er stort potentiale for at skabe fællesskab og gode rammer for fællesskab i de almene boligafdelinger. Men det kræver, at man inddrager alle tandhjul i den almene motor

De almene boliger rummer stort potentiale for at skabe fællesskaber mellem beboerne, men de rummer også nogle indre benspænd, man skal være opmærksomme på. Et er dog sikkert: Med 540.000 boliger (og mere end en million beboere) er der potentiale for at skabe gode rammer for fællesskaber.

Den almene motor kører på tre tandhjul

Man skal først og fremmest tænke alle tandhjul i den almene motor ind, når man starter et nyt projekt: For at udfolde projektets fulde potentiale må de tre dele af motoren - bestyrelsen, driften og beboerne - være med. Bestyrelsen sidder med et vigtigt mandat, de kan være med til at starte og søsætte nye projekter.

Det er også vigtigt at inddrage driften (viceværtten), fordi de kan understøtte projektet. De kender afdelingen, de kender mulighederne, og de ved, hvor det eksempelvis er hensigtsmæssigt at placere en ny genbrugsbutik.

Det kræver dog, at man inviterer dem ind til projektbordet fra starten. I sidste ende er driften ansat af afdelingen, afdelingen er beboerne, og driften burde derfor være en medspiller for både beboere og afdelingsbestyrelsen.

Motorens DNA: De frivillige

Den tredje del af motoren er de frivillige (beboerne). De skal inddrages og tages med på råd. Det kan lyde banalt, men ofte sker det, at de gode initiativer bliver drevet af få ildsjæle, og at projektet derfor risikerer at miste pusten.

Det kræver mere end et par hænder at starte nye projekter op.

Ved opstart af et nyt projekt er det ikke kun

de frivillige i selve projektet, der skal drive det videre; de skal kunne trække på andre frivillige i afdelingen. De frivillige grupper kan - med et projektord - opnå synergi fra hinandens projekter. Men det er i lige så høj grad for at sikre kendskab til sideløbende projekter, så de ikke spænder ben for hinanden.

Hvis en af de tre dele af motoren mangler, kan det være svært at søsætte nye projekter og endnu vanskeligere at sikre, at de kan leve videre i lang tid.

En proces i flere etaper

Projekterne i de tre afdelinger har påvist, at der ikke er langt fra den gode idé til realiseringen. Projekterne har dog også vist, at man skal tænke alle led af processen ind i et projekt.

Derfor kan det også være en fordel at starte i det små, før den store plan er realiseret. Det er umuligt at tilfredsstille alle parter, derfor kan der ligge en vis energi i at gå i gang med de mindre projekter for netop at fastholde energien hos de frivillige.

Balancen i projektets tempo og fremdrift ligger i at møde hinanden og forventningsafstemme. Her kan det være en idé at trække på professionelle, der arbejder i afdelingen. De kan finde frivillige, planlægge og stå for de indledende faser. De kan samtidig sikre, at beboerne er med hele vejen. Ellers bliver det aldrig deres projekt.

Giv slip

For at skabe rum for nye frivillige er det vigtigt, at alle kender deres mandat. Derfor skal de etablerede ildsjæle nogle gange lære at give slip og lade tingene ske. Giver man slip og lader mindre etablere frivillige lave fejl, så er der vist tillid, og det skaber plads for nye deltagere. Husk på, at mennesker er de almene boligernes største ressource. Det er dem, vi skal passe på.

Endelig er det vigtigt, at de folk, der driver projektet, også kender deres mandat. Hvad må man, hvad må man ikke? Det handler om at kende metoderne, men det handler i lige så høj grad netop om at kende (og forstå) rammerne. Hvem går man til, når det kniber? Et mandat i det almene Danmark går to veje: De frivillige skal vide, hvad der er forventet af dem, og ildsjælene i bestyrelserne skal lære at give slip - eller give mandatet videre. Giv opbakning til dem, der godt vil. Giv slip. Så er der masser af ressourcer i de almene boliger.

EN NØGLE TIL FÆLLESSKAB:

SKAB FÆLLESSKAB GENNEM AFDELINGENS NØGLEPERSONER

Brugerinddragelse handler ikke nødvendigvis om at inddrage alle, men om at inddrage de rigtige personer. I Brøndby Strand havde vi held med at finde de helt rigtige ildsjæle

At involvere de rigtige personer i et projekt kan være en udfordring. Nogle gange handler det om at forestille sig, at man er landet midt i en kæmpe lufthavn: Hvordan finder man rundt, og hvordan lærer man stedet at kende? Det giver ikke mening at tale med alle, og det vil være urealistisk at komme rundt i alle kroge af lufthavnen. Derfor handler det om at finde ham/hende, der kender folk, den person der ved, hvordan tingene hænger sammen.

I T13 fandt vi lederen af Café13, Gitte. Hun viste sig ikke kun at kende de rigtige i afdelingen, hun kunne også holde projektet i gang. Gitte er formelt projektleder for den lokale café, der holder åbent dagligt, og som blandt andet huser flere af afdelingens projekter – herunder den boligsociale helhedsplan. Hun er ansat af boligafdelingen, hun har stor erfaring og blev en kæmpe ressource for projekt Plant et frø.

Den lokale tovholder

Når Gitte fra T13 fremhæves, er det, fordi hun netop viste vejen for at inddrage de rigtige personer på det rigtige tidspunkt i projektet.

Thomas Dambo skulle sammen med beboerne bygge en genbrugsbutik i T13. Udgangspunktet var at finde de centrale personer, der kunne hjælpe projektet, der kunne repræsentere afdelingens og beboernes ønsker, og som kunne finde frivillige til projektet. Gitte var den rigtige person, hun havde daglig kontakt med både bestyrelsen, driften og mange af beboerne; de tre tandhjul i den almene motor, der skal til for at få projekter til at lykkes.

Nøgleperson = ressourcer og mandat

Projektet i T13 illustrerer, hvad der kendetegner en god tovholder. Ud over en god dialog med bestyrelsen er det lige så vigtigt, at nøglepersonen kender beboerne i området. Selvom Gitte i dette tilfælde repræsenterede en af afdelingens professionelle, så kunne hun samtidigt repræsentere afdelingens beboere, fordi hun netop har en evne til at fornemme stemningen i afdelingen.

Det er vigtigt, at de personer, der er tilknyttet et projekt, kender deres mandat, og de har et klart mandat fra afdelingsbestyrelsen. I T13

var der stor opbakning fra bestyrelse i form af investering af tid, penge og tillid til, at netop Gitte var den rette tovholder. Hun havde dermed et klart mandat at arbejde ud fra.

Gennem Gitte og bestyrelsen blev forskellige frivillige inddraget, bl.a. den lokale produktionsskole, som var en stor ressource i den uge, hvor genbrugsbutikken blev bygget. For yderligere at sikre, at projektet fik opbakning fra beboerne, blev alle inviteret til at bygge. Der var ikke mange voksne beboere, som deltog, men der kom mange børn forbi og hjalp, og deres engagement var med til at skabe ejerskab til projektet.

Styr projektet og giv plads

Der er mange grunde til, at projektet i T13 lykkedes. Noget har måske med held at gøre, men lige så meget med projektets placering centralt i afdelingen. Endelig havde man held med at inddrage de rigtige personer, som kunne hjælpe med at finde flere frivillige undervejs.

Det handler om nøglepersonernes tilgang. I T13 har de fra starten understreget, at de centrale udfordringer var 1) at finde frivillige og 2) at fastholde de frivillige. Formentlig centrale udfordringer for mange frivillige projekter og i mange almene afdelinger.

Der er ingen tvivl om, at det var en fordel med en medarbejder fra afdelingen for bordenden. Hun var i kraft af sin position synlig i afdelingen, og hun havde held til at finde balancen mellem at skabe fremdrift i projektet og at inddrage og nurse de frivillige i en åben dialog.

Samlet set lærte projektet os: Find hurtigt en lokal tovholder og undervurder ikke værdien af, at det er en af afdelingens professionelle. Det kan være en medarbejder fra driften, fra den boligsociale helhedsplan eller en lokal projektleder. Det skal være en, der har (får) mandat til at tage beslutninger. Og så skal det være en synlig, gennemgående person.

Genbrug13 i Brøndby strand

EMPOWERMENT SOM ØJENÅBNER:

KUNSTEN AT RUSTE FOLK TIL AT HANDLE

At skabe nye fællesskaber handler mere om processen end det man skaber. Det er en måde at åbne folks øjne op for, at de rent faktisk kan gøre en forskel i deres egen afdeling

Projektet i Folehaven i Valby har været starten på en lang proces. Målet var at ruste beboerne til at ændre deres afdeling og på sigt indse, hvor meget de selv kan være med til at starte forandringer i deres afdeling. Metoden hedder populært co-realization gennem co-creation, eller med andre ord: Når vi bygger sammen, vil vi få øjnene op for de forandringer, vi selv kan være med til at skabe.

Creative Roots fokuserede mere på processen end på det færdige produkt. Samtidig understreger Creative Roots, at det netop er det at bygge sammen, der er den vigtige del af erkendelsesprocessen hos de lokale ildsjæle.

At starte en proces

Med denne proces-baserede tilgang, hvor beboerne er involveret fra starten af projektet, vil beboerne være i stand til at handle og tage del i forandringerne på mange forskellige niveauer i projektet. Når man bygger sammen, giver det beboerne helt konkrete færdigheder. Samtidig vil det at skabe noget sammen, hjælpe

de frivillige til at få øje på de ressourcer, der kan være værdifulde for afdelingen.

Det handler om at identificere, hvilke ressourcer der er inden for det enkelte fællesskab – både i gruppen af frivillige og i afdelingen generelt. I løbet af processen vil der naturligt blive skabt nye netværk.

Sam-skabelse (co-creation) er dermed en meget håndgribelig måde at lære, hvem der kan bidrage til de lokale projekter. Ofte er ressourcerne og personerne lige foran dig. De er blot ikke blevet spurgt.

I Folehaven blev det nye mødested skabt i samarbejde med de frivillige i en lokal genbrugsbutik. Hermed blev de frivillige i butikken synlige, og de fik øje på de ressourcer og muligheder, som de fremover kan trække på.

Nye vaner

Nye vaner kan være et enormt energi-boost for et område. Nogle gange kræver det hjælp

udefra. Creative Roots kom med en metode som kunne skabe nye vaner. Samtidig havde de en række modeller og metoder med i tasken: Sådan bygger du en plantekasse, sådan forvandler du en europapalle til en bænke, osv. Alle modeller kunne let justeres i forhold til beboernes ønsker og behov.

Målet var at skabe et fysisk projekt, som kunne styrke fællesskabet i afdelingen. Der blev derfor skabt et samarbejde med genbrugsbutikken, Cafe4 Hand2Hand. Derudover besluttede man at fokusere på

de midlertidige rum i afdelingen – pladsen foran genbrugsbutikken blev udgangspunktet. Projektet havde dermed to mål: At opdyrke området foran genbrugsbutikken og afprøve nye idéer.

Fra tomt rum til mødested

Projektet satte en proces i gang. Den bestod af en række samtaler, møder, gåture og i sidste ende et lille fysisk projekt. Dermed fik man

skabt grobund for en masse nye idéer. Fysisk har det nye mødested forvandlet et kedeligt torv til et centralt mødested. Lige nu er en gruppe frivillige knyttet til genbrugsbutikken i gang med at jonglere med alle de idéer, projektet har affødt. Dermed er der plantet et frø for nye fællesskaber.

Med hjælp fra en ildsjæl fra den boligsociale helhedsplan er der nu en base for at udvikle flere projekter i afdelingen. Samtidigt har projektet været med til at modne de lokales tankesæt. De kan se, hvordan de har forandret pladsen for Café 4 Hand2Hand.

Projektet har dermed været en øjenåbner for de frivillige: Det lokale fællesskab er blevet klædt på til at realisere nye idéer, og så har det åbnet øjnene op for, at man kan forandre Folehaven. Det er i lille skala, men det er ændringer, som er helt konkrete og reelle for de lokale.

Workshop i Folehaven

KILDELISTE

Almene boliger med fremtid - Fremtidssikring af almene boliger (2006)
Udgivet af Landsbyggefonden – Udarbejdet af WITRAZ arkitekter

Danmarks Almene Boliger (2012)
Udarbejdet af BL – Danmarks Almene Boliger og DAC - Dansk Arkitektur Center

Arven fra 1950'erne – Den almene sektors bygningskultur (2011)
Udgivet af AlmenNet – Udarbejdet af Torben Hangaard, Anker Jensen,
Torben Trampe, Otto Krarup Hansen og Peter Reinhold

Det gode boligliv (2015)
Udgivet af RealDania og BL- Danmarks Almene Boliger
Udarbejdet af Hans Engell og Kirstine Kiilerich

At huse alle (2014)
Udgivet af BL – Danmarks Almene Boliger

Beboerstatistik 2015 (2015)
Udgivet af Landsbyggefonden

www.bl.dk
www.almennet.dk

FOR YDERLIGERE INFORMATION

www.plantetfro.dk
www.creativeroots.dk
www.thomasdambo.com
www.tagtomat.dk
www.ramboll.dk/arkitekter
www.denalmeneforsoegspulje.dk

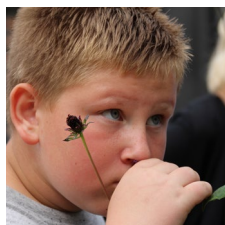
KONTAKT REDAKTIONEN

Trine Relster: trtr@ramboll.dk / 5161 4534

Nicolai Zwinge: nz@ramboll.dk / 5161 4528

www.plantetfro.dk

TAK UDLÆNDINGE-, INTEGRATIONS-
OG BOLIGMINISTERIET DEN ALMENE
FORSØGSPULJE CREATIVE ROOTS
TAGTOMAT T13 FOLEHAVEN
SKOLEPARKEN GENBRUG13
CAFÉ4 HAND2HAND CAFÉ 13
LOMMEPEGEDRENGENE FRA
FOLEHAVEN PRODUKTIONSSKOLEN
I BRØNDBY ANAÏS LORA MAD
BOSERUP LAURITSEN THOMAS
DAMBO ANA SANTINI KIRSTEN
ØSTERGAARD MARTENSEN TROELS
NIELSEN ANDREAS WOLF GEORGIA
PAPADOPOULOU BITTEN SKOTTE
HUGO THUGE GITTE DINESS VILLY
SØRENSEN METTE SVENDSEN OLITA
ROSENKILDE MICHELLE FELBY
HELLE NIELSEN LENE DORTHE
SØRENSEN ASTA KJEMS SIMONSEN
LIS GUDMUNDSEN ANNELISE
JAKOBSEN YVONNE MATHIESEN
BJARNE WREDSTRØM ALI KOC
ULLA SVENDSEN NOUFISSA ULLA
INGELISE HJØRDIS RIKKE JETTE
KASPER ORTVALD LARSEN TAK

